

Aan de fractievoorzitters en cultuurwoordvoerders
van de politieke partijen in de 46
grote gemeenten van Nederland

Amsterdam, 14 april 2009

Geachte lezer,

Ongetwijfeld denkt u met uw partij na over het partijprogramma voor de komende jaren, in het bijzonder voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010. Aangezien kunst, cultuur en erfgoed raken aan praktisch alle domeinen van het gemeentelijk beleid, vragen wij hiervoor uw bijzondere aandacht. Wij, dat zijn 400 culturele instellingen voor kunst, cultuur en erfgoed, verenigd in Kunsten '92.

In de afgelopen jaren is de rol van gemeenten bij de ontwikkeling van lokaal cultuurbeleid enorm gegroeid. Dat is niet voor niets, want kunst levert veel op. Daar waar de kunst en cultuur de kans krijgen zich te ontwikkelen en te tonen gebeuren vaak interessante en onverwachte dingen. De effecten daarvan kunnen ver reiken. Kijk bijvoorbeeld naar het Oerolfestival op Terschelling, de Dutch Design Week in Eindhoven, Film by the Sea in Vlissingen, de Openbare Bibliotheek in Amsterdam, Roombeek in Enschede, het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen of het Theaterfestival Boulevard in 's-Hertogenbosch. Het zijn maar een paar voorbeelden, er zijn er ontelbare meer.

Een sterk cultureel profiel is goed voor het leefklimaat, de lokale bedrijvigheid, de regionale en in sommige gevallen ook de internationale uitstraling. Onderzoek toont dat aan. Ook in het bidboek *Stedelijke Economische Agenda na 2009* wordt melding gemaakt van het belang van een hoogwaardige culturele infrastructuur. Zonder cultuur ook geen succesvolle citymarketing. Het verbaast dan ook niet dat zoveel steden en regio's zich voor 2018 kandidaat hebben gesteld voor de titel Culturele hoofdstad van Europa. Rotterdam Culturele Hoofdstad heeft al eerder laten zien wat culturele activiteiten kunnen betekenen voor een cultureel divers samengestelde gemeenschap. Bovendien: innovatie, één van de grootste uitdagingen voor de komende jaren, is onlosmakelijk verbonden met creativiteit.

Om het rendement van kunst, cultuur en erfgoed voor uw collegeprogramma's van de komende vier jaar zo hoog mogelijk te maken, doen wij hierbij enkele aanbevelingen. Structurele aandacht en investeringen met effecten op korte termijn gaan daarbij hand in hand. Later dit jaar komen wij hierbij graag uitgebreider op terug in een culturele agenda voor de toekomst en een uitnodiging voor een groot debat.

Verbind cultuur met de harde sector

- Verbind de portefeuille cultuur met zware portefeuilles als Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken. De rol die cultuur speelt op beleidsgebieden als stedenbouw, toerisme, ruimtelijke ordening en economische zaken, kan de wethouder dan als vanzelfsprekend aan de orde stellen. Ook architectuurbeleid is in dit verband van groot belang.
- De gemeente is als enige verantwoordelijk voor de vormgeving en het beheer van de openbare ruimte. Zij moet daarom uitdrukkelijk de regie voeren over ruimtelijke kwaliteit en leefklimaat. Betrek kunst en cultuur vanaf het begin bij stadsontwikkeling en stadsbeheer. De gemeentelijke 1%-regeling voor cultuur is daarbij een effectieve regeling.

Aandacht voor regie en inhoud

- Ga uit van de kracht, het specifieke karakter en de historie van uw gemeente bij de ontwikkeling van cultuurbeleid. De voorwaarden voor een interessant cultureel profiel liggen vaak daarin besloten. Niet iedere gemeente moet hetzelfde culturele aanbod willen verzorgen.
- Met name cultureel erfgoed zoals archieven of musea en historische gebouwen of plekken kunnen de identiteit van uw stad versterken of zelfs nieuw leven inblazen. De vele lokale canons zijn hiervan een aansprekend voorbeeld.
- Lokale media en bibliotheken bevorderen de kwaliteit van de democratie in uw gemeente. Bibliotheken en lokale media zijn niet alleen kenniscentra, zij kunnen ook functioneren als ontmoetingsplaats en aanjager van lokale culturele activiteiten. Het maakt burgers mediawijs en biedt hen de mogelijkheid actief te participeren. Actieve steun van gemeenten is daarbij nodig.
- Geef kunstenaars de ruimte. Laat hen werken en wonen in uw gemeente. Zij vormen het creatieve kapitaal van uw stad. Goede, flexibele omgang met regels voor kunst in de openbare ruimte, straatkunst en festivals maakt uw stad aantrekkelijk voor kunstenaars en culturele initiatieven.

- Investeer niet alleen in stenen, maar ook in inhoud. Nieuwe culturele faciliteiten hebben meestal niet alleen een ambitieuze programmering, maar programmeren ook méér. Budgetten moeten dan worden aangepast aan de nieuw ontstane situatie. Veel kunstgebouwen hebben onvoldoende middelen voor exploitatie, collectiebeheer en programmering. Een gemeente mag eisen stellen, maar moet ook ruimte creëren voor risicovol aanbod en nieuwe initiatieven, met inbegrip van de marketing daarvan.

Investeer in jong talent en vrije tijdsbesteding

- De gemeente is verantwoordelijk voor een lokaal, goed samenhangend model voor kunsteducatie. Kunst en cultuur op school zijn daarbij heel belangrijk, maar evenzeer de infrastructuur daar omheen. Alternatieve trajecten buiten de reguliere instellingen om horen daarbij.
- Kunst- en cultuurbeoefening draagt bij aan emancipatie en integratie van bevolkingsgroepen en wordt ook veelvuldig ingezet in het kader van achterstandsbeleid. Aansluiting bij sociaal beleid, armoedebestrijding en wijkontwikkeling ligt dan voor de hand.
- Maak gebruik van de mogelijkheden die de rijksoverheid beschikbaar stelt, zoals het jeugdcultuurfonds, om de deelname van kansrijke en geïnteresseerde jongeren zoveel mogelijk te stimuleren.
- Zie toe op een toegankelijk systeem van regelingen en mogelijkheden die jong talent in de gelegenheid stellen hun plannen te ontwikkelen en te presenteren.
- Zorg voor podia. Jong talent en amateurs hebben ruimte nodig om hun werk te laten zien: zoals er ook in iedere gemeente op zijn minst één sportzaal en sportveld is, zo zou de gemeenschap ook moeten kunnen beschikken over presentatieruimtes en podia om zich te kunnen manifesteren. Daar kunnen ook confrontaties en samenwerking met professionals gestalte krijgen.
- Cultuureducatie betekent ook het opleiden van jongeren tot verantwoordelijkheid voor het beschermen, beheren en weer aan volgende generaties overdragen van ons rijke cultureel erfgoed.

Argumenten om juist in tijden van crisis te investeren in kunst, cultuur en erfgoed

Er zijn tal van redenen om als gemeente juist in tijden van economische crisis in deze sector te investeren:

- het is een zeer arbeidsintensieve sector met een hoog maatschappelijk rendement. De investering van één euro in deze sector betekent bijna geheel één euro voor werkgelegenheid.
- De sector genereert veel hoogwaardig activiteit: arbeidsplaatsen, stages en vrijwilligerswerk.
- Het biedt mogelijkheden voor expertisebevordering en scholing.
- Het garandeert het bestaan van kernen van activiteit en creativiteit. Dat verruimt mogelijkheden voor innovatie en cultuureducatie en vrije tijdsbesteding.
- Tijdelijk werklozen zouden in deze sector bij wijze van overbruggingsperiode hun expertise ter beschikking kunnen stellen van de kunstensector en daarmee hun positie op de arbeidsmarkt in de toekomst kunnen versterken.
- Dat alles heeft een positief effect op het leefklimaat (sociale cohesie) in uw stad en de kansen voor de toekomst.
- Bovendien: tijdens een zware crisis toch in cultuur investeren, betekent de democratie verdedigen (denk aan de Griekse zangeres, actrice en politica Melina Mercouri).

Bent u niet overtuigd? Wij spreken graag met u over uw ideeën en voornemens betreffende het kunst- en cultuurbeleid in uw stad. Uw reacties zien wij graag tegemoet (info@kunsten '92.nl). En ook op het komende VNG-congres op 9 juni in Almere zullen wij aanwezig zijn om u te ontmoeten. Want zoals gezegd: kunst kan veel meer voor uw stad betekenen dan u misschien denkt.

Wij wensen u veel succes in de komende periode bij het voorbereiden van de programma's voor de gemeenteraadsverkiezingen.

In alle hoogachting

Namens de 400 leden van de Vereniging voor kunst, cultuur en erfgoed,
Kunsten '92

Ad 's-Gravesande,
voorzitter